

رحمان آبله ده تیجه

مهمه نكی ان فسله ن شاه

رفنه نسه پناه

خبر

رحمانمه خا انا ن پناه

نابا ن نكی ن نكی ن نكی

نكی ن نكی

نكی

نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

نكی نكی نكی نكی نكی نكی

هویت به مثابه آزادی

خوانشی فلسفی از یک مفهوم

نشر نگاه معاصر

حسن حنفی

ترجمه‌ی

سعدالله همایونی و اکرم مدنی

سرشناسه	: حنفی، حسن، ۱۹۳۵ -	Hanafi, Hasan
عنوان ژورنال	: الهوية. فارسی.	
موضوع	: هویت به مثابه آزادی: خوانشی فلسفی از یک مفهوم / حسن حنفی؛ ترجمه سعدالله همایونی، اکرم مدنی.	
مشخصات نشر	: تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۸.	
مشخصات ماده	: ۱۱۱، ۱۴/۵×۲۱/۵، ۱۴۵۵ س.م.	
فهرست	: دانش فلسفه.	
شابک	: 978-622-6۰۰۹-55	
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.	
عنوان دیگر	: خوانشی فلسفی از یک مفهوم.	
موضوع	: هویت.	
موضوع	: Identity (Philosophical Concept):	
موضوع	: ماهیت.	
موضوع	: Essentialism (Philosophy):	
موضوع	: از خود بیگانگی (فلسفه).	
موضوع	: Alienation (Philosophy):	
موضوع	: از خود بیگانگی (روان شناسی اجتماعی).	
موضوع	: Alienation (Social Psychology):	
موضوع	: از خود بیگانگی سیاسی.	
موضوع	: Political Alienation:	
شناسه افزوده	: همایونی، سعدالله، ۱۳۶۵ - ، مترجم.	
شناسه افزوده	: مدنی، اکرم، ۱۳۵۸ - ، مترجم.	
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۹۰۴۱ ۹۰۴۱ ح ۲۳۶ BD	
رده بندی دیویی	: ۱۲۶	
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۶۲۴۹۵	

هویت به مثابه آزادی

خوانشی فلسفی از یک مفهوم

دکتر حسن حنفی

ترجمه:

دکتر سعدالله همایونی

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

نشر مدنی

کتابساز

ناشر: نشر نگاه معاصر (وابسته به مؤسسه پژوهشی نگاه معاصر)

مدیر هنری: باسما ارسا

حروفچینی و صفحه‌ری: حروفچینی هُما (امید سیدکاظمی)

لیتوگرافی: نوید

چاپ و صحافی: نادر

نوبت چاپ: یکم، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۸۹-۵۵-۲

نشانی: تهران - مینی سیتی - شهرک محلاتی - فاز ۲ مخابرات - جلد ۳۸ - واحد ۲ شرقی

تلفن: ۲۴۴۴۸۴۱۹ / پُست الکترونیک: hah.moaser94@gmail.com

فهرست

۷		□ مقدمه مترجمان
۹		فصل اول: موضوع و رویکرد
۲۱		فصل دوم: هویت و ازخودبیگانگی
۴۵		فصل سوم: هویت و ازخودبیگانگی - نینی
۵۳		فصل چهارم: هویت و ازخودبیگانگی - سیاست
۵۹		فصل پنجم: آیا می‌توان تعریفی برای هویت ارائه داد؟

مقدمه مترجمان

حسن حنفی، متولد ۱۹۳۵ قاهره‌ی مصر، از چهره‌های برجسته اسلام متجددانه است. ایشان در دانشگاه سوربن پاریس به تحصیل پرداخته و از سال ۱۹۶۷ استاد فلسفه در قاهره بوده است. حنفی به عنوان استاد مدعو در دانشگاه‌های فرانسه، ایالات متحده آمریکا، بلژیک، کویت و آلمان نیز حضور داشته است. به طور خلاصه مجموعه آثار او در سه حوزه تألیف شده است:

۱. حوزه بازسازی یا تجدید در میراث اسلام

۲. غرب‌شناسی

۳. بازشناسی مسائل مربوط به واقعیت معاصر مسلمانان.

همان‌طور که آثار این متفکر اصلاح طلب نشان می‌دهد، عوری‌ترین تلاش وی بازخوانی و بازسازی میراث فرهنگی مسلمانان است. حنفی از جمله اندیشمندان است که با داشتن بینش عمیق فلسفی، دینی، سیاسی و جامعه‌شناختی به بازسازی مفاهیم اجتماعی و معرفتی جهان معاصر عرب می‌پردازد. هدف از این مفهوم‌سازی جدید، معرّفی نگاه فلسفی تازه و ارائه‌ی الگوی جدید برای رفتار سیاسی و اجتماعی دولتمردان و عامه مردم در کشورهای اسلامی است که البته با واکنش‌هایی از جانب گروه‌های جامعه نیز مواجه شده است. کتاب الهویه یکی از مهم‌ترین نوشته‌های حسن حنفی به شمار می‌آید که در آن مفهوم‌سازی جدیدی از «هویت» را بیان می‌کند؛ موضوعی مهم و پرابلماتیک برای هر کشوری از جمله کشورهای مسلمان. به زعم ایشان هویت موضوعی نظری نیست، بلکه موضوعی تاریخی قلمداد می‌شود که به هستی عرب در طول تاریخ مرتبط است.

مبانی نظری او در این کتاب برخاسته از مکاتبی چون مارکسیسم و سوسیالیسم، پدیدارشناسی، اومانیسم، و تاریخ‌گرایی است. با استفاده از این نحله‌ها تعبیری تازه را از هویت بیان می‌کند. به زعم حنفی هویت را نمی‌توان از بسترهای تاریخی آن جدا کرد هویت چیزی

نیست که اعطا شده باشد، بلکه چیزی است که آفریده می‌شود، بنابراین یک تعریف ذاتی از هویت وجود ندارد. ایشان معتقد است انسان تنها موجودی است که می‌تواند به صورتی غیر از آنچه هست، جلوه کند و در صورتی که هویتش از آنچه هست به سوی آنچه نیست تمایل پیدا کند، و یا از هویت خویش منحرف شود، احساس ازخودبیگانگی خواهد کرد. به بیان وی ازخودبیگانگی طیفی پیوستاری دارد و انسان طبیعی بین دو قطب هویت و ازخودبیگانگی به سر می‌برد. نبود هویت برخی اوقات همان ازخودبیگانگی تفسیر می‌شود که واکنش‌های متضادی مانند انزوا و درون‌گرایی یا برون‌گرایی و خشونت را به همراه دارد، برخی اوقات نیز به گونه‌ای که امکان‌ات مادی فراهم باشد حالتی جدید شکل خواهد گرفت و هویت خود را با غم‌خسیدن در حیات دنیوی و تجمل‌گرایی بروز می‌دهد تا به هویت از دست رفته کمک کند. فصل دوم تا چهارم کتاب به موضوعات هویت و ازخودبیگانگی، ازخودبیگانگی دینی و ازخودبیگانگی گم‌گشته می‌پردازد.

در ادامه این بحث، اصل بیانی کتاب با این سؤالات مهم آغاز می‌شود که آیا می‌توان تعریف دقیقی از هویت داشت؟ منشأ هویت چیست و آیا هویت، هویت مکان است؟ حنفی با استفاده از ادله‌هایی که در فصل قبل و این فصل می‌آورد نشان می‌دهد که هویت، منشأ بیولوژیکی مذهبی، دینی، زبانی، جغرافیایی و حتی فرهنگی ندارد چرا که نژاد، گونه‌ی بیولوژیکی است که انسان هیچ دخالتی در آن ندارد. سلب بکرایی نوعی جانبداری تاریخی است؛ حکومت دینی تلاش برای تصاحب قدرت سیاسی است؛ زبان ملی مصرف داخلی دارند و در سطح منطقه‌ای یا بین‌المللی کارکردی ندارند و فرهنگ اسلامی در علوم، فنون و هنر و ادبیات را شامل می‌شود؛ پس بنابراین به زعم ایشان هویت امری تاریخی است که به انتساب فکری یا طرفداری ایدئولوژیک ارتباطی ندارد.

تفسیر حنفی از هویت حامی گسترش اخلاقی جهانی است. همان‌طور که گفته شد به زعم ایشان چون انسان تنها موجودی است که می‌تواند به صورتی غیر از آنچه هست، جلوه کند؛ بنابراین هویت خوانش و تعبیری از آزادیست یک نوع آزادی ذاتی، هویت به نوعی پابرجا یا حقیقتی واقع نیست، بلکه امکان شناوری است که با آزادی تعامل دارد. پس پایه‌های هویت بر آزادی بنا گردیده است، زیرا هویت احساس به ذات است و ذات، آزاد است. آزادی هم بر هویت بنا شده چرا که آزادی تعبیر هویت است. آزادی، با خود آزادی می‌آورد. حنفی در بیشتر آثار تأکید کرده است که اسلام نیازمند درکی همسو با آزادی و پیشرفت بشر است.